

Villa Dalenstein
Kastanjelaan 10
6883 HZ Velp

Monumentgegevens

Monumentnummer 0000325
Inschrijving register 21 november 2008
Kadastrale aanduiding Velp H 3079

Historie en ligging:

In oorsprong blokvormige villa gebouwd ca. 1865 in de trant van het voor deze jaren karakteristieke nog sterk in de neoclassicistische traditie staande sobere Eclecticisme. Kenmerkend voor het pand zijn de neoclassicistische omlijstingen van de vensters van de voorgevel.

De huidige verschijningsvorm is ontstaan als gevolg van verschillende verbouwingen L-vormige aanbouw van twee bouwlagen onder een afgeplat schilddak. Deze toevoegingen waren aangepast aan de bouwstijl van het pand. Tevens kreeg het pand in de achtertuin een koetshuis dat door latere wijzingen sterk aangetast is en derhalve niet onder de bescherming valt. Ca. 1910 werd er een tussenlid van één bouwlaag aangebracht tussen bovengenoemde de achtergevel en het koetshuis. In 1911 werden opnieuw wijzigingen aangebracht: de serre aan de rechterzijgevel werd gebouwd, rechts achter werd een eetkamer aangebouwd en de linker voorkamer werd samen getrokken met de gang en tot hal verbouwd waarvan de decoratie evenals die van de nieuw aangebrachte voordeur late invloeden van de geometrische Jugendstil vertoont. Recent werd een deel van het interieur gemoderniseerd waarbij waardevolle interieurelementen gehandhaafd bleven.

Het pand vormt een onderdeel van de vanaf de aanleg van de spoorweg Arnhem-Zutphen, in de jaren 1862-1865, tot stand gekomen, voornamelijk uit villa's bestaande lintbebouwing aan de langs de spoorlijn gelegen wegen in Velp (deze wegen zijn vrijwel alle gelijktijdig met de spoorweg aangelegd). De villa is hierbij gelegen in een der best bewaarde gedeelten van het spoorweglint (het andere deel wordt gevormd door de bebouwing aan het zuidelijk deel van de Zuider Parallelweg). De oorspronkelijke laanbeplanting met kastanjabomen is verdwenen.

De villa's aan dit lint werden o.a. gebouwd voor oud-Indischgasten die door het natuurschoon van de Veluwezoom werden aangetrokken. Het pand is met de voorgevel naar de spoorweg gericht en wordt omgeven door een tuin met opgaand geboomte. In de voortuin en rechterzijtuin bevinden zich een monumentale eik, een idem treurbeuk en verschillende oude coniferen.

Plattegrond en opbouw:

Het in baksteen opgetrokken pand en later grotendeels gepleisterde pand is in oorsprong gebouwd op een vierkante plattegrond en heeft twee bouwlagen onder een afgeplat schilddak gedekt met gesmoorde oudhollandse pannen. Rondom lopende gepleisterde, grijs geschilderde plint. De gevels wordt afgesloten door een hoofdgewel bestaande uit een architraaf, fries en een houten gekorniste kroonlijst waarin de goot. Op de hoeken van het pand zijn pilasters aangebracht die op de begane grond geblokt zijn en op de verdieping van een zgn. centrelits motief voorzien zijn (cirkel tussen twee rechthoekige panelen). Het pand is deels onderkelderd en heeft een kelder met een gedrukt tongewelf. Het merendeel der vensters was oorspronkelijk

voorzien van persiënnes (waarvan de nog aanwezige duimen getuigen).

Voorgevel:

Symmetrisch ingedeelde gevel van drie traveeën. In de midden travee de ingang waarin een paneeldeur met in het bovendeel drie kleine glaspanelen met smeedijzeren raamhekjes. De deur vertoont invloeden van de geometrische Jugendstil. Boven de deur een enkelruits bovenlicht. De verdieping heeft een fenêtré à terre (Frans balkon) voorzien van een neoclassicistische omlijsting die aan de bovenzijde afgesloten wordt door een geprofileerde kroonlijst op consoles. Dubbele naar binnen draaiende balkondeuren waarboven een enkelruits bovenlicht. Smeedijzeren balkonhekje waarschijnlijk aangebracht bij de verbouwing van 1911. In het dakschild boven de midden travee een aan de voorzijde gepleisterde grote dakkapel met plat dak afgesloten door een eenvoudige geprofileerde daklijst. De dakkapel heeft op de hoeken en ter weerszijden van het T-schuifraam met tweeruits bovenlicht geblokte pilasters.

De traveeën aan weerszijden hebben op de begane grond een driezijdige erker op een trapeziumvormige plattegrond met in iedere zijde een enkelruits schuifraam. Onder de ramen en paneelversiering met centrelits motief. Op de hoeken heeft de erker pilasters met eveneens een centrelits motief. Op de verdieping een enkelruits schuifraam met een neoclassicistische omlijsting als in de midden travee.

Linker zijgevel:

Deze gevel bestaat uit een ongepleisterd in 1899 aangebouwd geveldeel links en de hier rechts op aansluitende gepleisterde gevel van de hoofdbouwmassa. Op de overgang tussen beide bouwdelen is (evenals op de rechterhoek) nog de oorspronkelijke hoekpilaster aanwezig. Het gepleisterde geveldeel heeft links een dubbel T-schuifraam en rechts een enkelruits schuifraam waarboven een waarschijnlijk uit ca. 1911 daterende rolluikkast met paneeltjes. De verdieping heeft twee T-schuiframen, rechts met een tweeruits bovenlicht.

In de gevel van de aanbouw op de begane grond en op de verdieping een door een strek afgesloten venster met een T-schuifraam.

Achtergevel:

Het linker geveldeel dat de achtergevel van het oorspronkelijke pand vormt heeft op de begane grond een aanbouw van één bouwlaag onder een plat dak, waarin dubbele naar binnen draaiende deuren met een meerruits bovenlicht. In de aanbouw uit 1899 links een gewijzigde deur waarboven een T-schuifraam met tweeruits bovenlicht. In de korte gevel op de begane grond een T-schuifraam en op verdieping een T-schuifraam met tweeruits bovenlicht. In de gevel boven het tussenlid tussen achtergevel en koetshuis dubbele naar binnen draaiende balkondeuren. In het dakschild een kleine dakkapel.

Rechter zijgevel:

Over de volle breedte van de hoofdbouwmassa bevindt zich de uit 1911 daterende serre waarvan het dak de functie van balkon heeft. Het balkon bezit nog de oorspronkelijke gesneden houten balustrade. De verdieping heeft links een T-schuifraam met tweeruits bovenlicht en rechts naar binnen draaiende dubbele balkondeuren met een enkelruits bovenlicht.

Interieur:

Het interieur bevat nog een groot aantal van belang zijnde onderdelen. De gang is voorzien van een witmarmeren vloer en plint. Hal uit 1911 met houten lambriseringen, stucplafond met geometrische patronen en een houten gemarmerde schoorsteenmantel. De kamers en suite van de begane grond zijn voorzien van fraaie georna-

menteerde stucplafonds.

Paneeldeuren met geprofileerde deuromlijstingen. Monumentaal trappenhuis vermoedelijk daterend uit 1899 met een buitengewoon rijk uitgevoerde trappaal in Neo-Lodewijk XVI-trant alsmede tegen de muur een gesneden eindbaluster in Neo-Lodewijk XIV-stijl. Trapleuning met gietijzeren baluster achtige spijlen. Opvallend is het nog aanwezige aparte trappenhuis voor het huispersoneel. De verdieping van de aanbouw aan de achterzijde heeft twee kamers met fraaie geornamenteerde stucplafonds.

Reden van plaatsing:

Het pand bezit stedenbouwkundige waarde:

- het woonhuis vormt een karakteristiek en beeldbepalend onderdeel van de groten deels gaaf bewaarde villabebouwing uit de tweede helft van de 19de eeuw aan de Kastanjelaan.

Het pand bezit architectuurhistorische waarde:

- omwille van de gaaf bewaarde hoofdvorm, de detaillering en het materiaalgebruik
- als karakteristiek voorbeeld van een in neoclassicistische stijl opgetrokken villa met latere waardevolle, vnl. in eclectische en Art Nouveau trant uitgevoerde toevoegingen.
- vanwege meerdere waardevolle en voor de gemeente Rheden zeldzame interieuronderdelen.

Voldoet aan de basisnormen a en b, alsmede aan de meerwaarden 1b, 1d, 2a, 2c en 2c. Op grond van bovenstaande voldoet het pand aan artikel 1, sub a, b en c van de gemeentelijke monumentenverordening.

Voorgevel Dalenstein – 2016 Foto: Jeannette Maandag / fotoclub Veluwezoom © CC BY-NC-ND